

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 895
van **STEFAAN SINTOBIN**
datum: 28 juli 2020

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Mestbeleid - Briefschrijfactie jonge boeren

Het nieuwsagentschap Belga verspreidde een nieuwsbericht waaruit blijkt dat de steeds meer toenemende regelneverij in de opeenvolgende Vlaamse mestactieplannen, alsook het draconisch optreden van de Vlaamse inspectiediensten in samenhang met de uiterst gebrekkige ondersteuning van de landbouwers door de Mestbank, de jonge landbouwers heeft aangezet tot een briefschrijfactie om enerzijds het problematisch mestbeleid aan te kaarten en anderzijds een mestbeleid te vragen dat opnieuw een draagvlak heeft binnen de landbouwsector. In de brieven van onze jonge landbouwers wordt kritiek geuit op het feit dat het mestbeleid van de minister een onoverzichtelijk pakket aan deadlines en een kluwen van regels en aangiftes is geworden dat onvermijdelijk aanleiding geeft tot fouten, die meestal niet moedwillig gebeuren. Voor deze fouten, die vaak klein zijn van omvang en nauwelijks een negatieve invloed hebben op de water- en bodemkwaliteit, worden de landbouwers dan nog vaak dermate buiten proportie bestraft dat er van hun al kleine opbrengstmarges helemaal niets overblijft.

Deze landbouwers reiken echter zelf ook een oplossing aan. Ze vragen aan de minister om een mestbeleid dat complexiteit beperkt, de dienstverlening van de Mestbank opschroeft en proportioneel sanctioneert. Door bovendien gebruik te maken van onlinetools zou de Mestbank landbouwers kunnen waarschuwen als ze onbedoeld fouten maken. Daarnaast is er vanuit de landbouwsector de hoogdringende vraag naar een sterke en onafhankelijke advisering om de bemesting verder op punt te zetten.

In de beleidsnota 2019-2024 heeft de minister zelf al expliciet aangekondigd dat de sector absoluut nood heeft aan een performant en doeltreffend voorlichtings- en begeleidingssysteem voor onze landbouwers met het oog op oordeelkundige bemesting van en koolstofopslag in de bodem. Bovendien beklemtoonde ze in haar beleidsnota dat kennisoverdracht inzake de beste en innovatieve landbouwpraktijken en de toepassing ervan van het grootste belang zijn om de nutriëntenverliezen vanuit de land- en tuinbouw naar het oppervlakte- en grondwater verder te verminderen. Ze gaf echter uitdrukkelijk toe dat ze op dit punt ernstige vragen heeft bij de performantie van het huidige Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB).

1. Plant de minister een overleg met een representatieve afvaardiging van deze jonge Vlaamse landbouwers om naar hun noden en constructieve voorstellen te luisteren? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wanneer?
2. Welke concrete mogelijkheden ziet de minister zelf om de aangifte- en verwerkingsregels inzake de mestwetgeving voor onze Vlaamse landbouwers te vereenvoudigen zodat enerzijds de foutenmarge en het daaruit voortvloeiende risico

op sanctionering voor hen aanzienlijk vermindert en zij anderzijds opnieuw meer landbouwer kunnen zijn dan administratief beambte? Wanneer zal ze de vigerende mestwetgeving aanpassen zodat deze maatregelen effectief in de praktijk kunnen worden toegepast?

3. Hoe staat de minister ten opzichte van een systeem waarbij bepaalde misdrijven in het kader van de Vlaamse mestwetgeving die niet moedwillig werden begaan en slechts een minieme impact op de mens en het leefmilieu hebben, gedurende een probatieperiode van bijvoorbeeld drie of vijf jaar automatisch onbestraft blijven waarna zij na deze periode vervallen indien er gedurende deze periode geen nieuwe misdrijven op deze wetgeving werden begaan? Overweegt ze om de Vlaamse mestwetgeving in die zin aan te passen dat deze probatieperiode automatisch wordt toegekend voor bepaalde misdrijven ter vervanging van het huidige systeem waarbij steeds een sanctie volgt maar waarbij de landbouwer zelf om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling van de opgelegde administratieve geldboete moet verzoeken? Zo niet, waarom niet? Zo ja, binnen welke termijn zal ze het Mestdecreet in die zin aanpassen?
4.
 - a) Op welke punten schiet de vzw Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB) op dit ogenblik volgens de minister tekort in haar voorlichtings- en begeleidingsfunctie voor onze landbouwers? Op welke manier en binnen welke termijn zal ze deze tekortkomingen bijsturen?
 - b) Hoe zal het performant en doeltreffend voorlichtings- en begeleidingssysteem voor onze Vlaamse landbouwers met het oog op oordeelkundige bemesting van en koolstofopslag in de bodem, dat de minister in haar beleidsnota 2019-2024 aankondigde als onderdeel van het flankerend beleid van MAP 6 (MAP: Mestactieplan), eruitzien? Wanneer zal dit systeem effectief operationeel zijn?
5. Op welke manier kan volgens de minister de dienstverlening aan onze Vlaamse landbouwers door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) op het vlak van mestaangifte en -verwerking alsnog verbeterd en/of geoptimaliseerd worden? Welke mogelijkheden ziet ze voor de VLM, met name op het vlak van preventie, zodat haar administratie (nog) meer de nadruk kan leggen op ondersteuning van onze Vlaamse landbouwers en het voorkomen van misdrijven in het kader van de Vlaamse mestwetgeving?

ANTWOORD

op vraag nr. 895 van 28 juli 2020

van **STEFAN SINTOBIN**

1. Ik heb in juni 2020 een evaluatie van de waterkwaliteit doorgevoerd. De conclusie daarvan is dat de waterkwaliteit doorgaans niet is verbeterd en soms zelfs is afgenomen ten opzichte van de Ausgangssituatie van MAP 6. De doelstelling ligt daardoor nog verder weg. Het halen van de tussentijdse doelstelling van MAP 6 vormt dan ook een extra uitdaging. De Vlaamse Regering heeft hiervan akte genomen op 26 juni 2020. Ik heb toen ook aan de Vlaamse Regering aangekondigd dat ik in overleg ga met het middenveld over deze evaluatie, om de effectiviteit van MAP 6 te versterken. Zoals opgenomen in het regeerakkoord treed ik in overleg met de belanghebbenden conform de governance structuur zoals voorgesteld in het advies van de SALV en de Minaraad. Daarin is bepaald dat er 3 overlegfora worden opgericht: Ten eerste een Ambtelijke Werkgroep, ten tweede een Maatschappelijke Klankbordgroep en ten derde een wetenschappelijk panel. Deze laatste zijn gegroepeerd in een Wetenschappelijke Commissie Nutriënten. In de Maatschappelijke Klankbordgroep zitten 21 middenveldorganisaties. Ook de Groene Kring is hierin opgenomen. Deze Maatschappelijke Klankbordgroep komt bijeen op 15 juli, 28 augustus en 10 september. Er werd gevraagd aan deze middenveldorganisaties om een insteek te bezorgen naar globale voorstellen om de effectiviteit, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van MAP 6 te versterken. Er werd gevraagd om de voorstellen te beargumenteren waarom deze extra bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. De Groene Kring heeft een bijdrage ingeleverd in een gemeenschappelijk document met de Boerenbond op 13 juli 2020. De hoofdlijnen uit dit document werden toegelicht op het overleg van 15 juli 2020. Ik neem de insteek uit de Maatschappelijke Klankbordgroep maar eveneens uit de Ambtelijke Werkgroep en de Wetenschappelijke Commissie Nutriënten mee om beleidsvoorstellen naar voor te schuiven die ingaan vanaf 1 januari 2021.
2. Zoals hierboven aangegeven ben ik een proces gestart om MAP 6 bij te sturen en de effectiviteit en de handhaafbaarheid van MAP 6 te versterken maar ook om de uitvoerbaarheid te versterken. In dit proces zal ik alle mogelijke vereenvoudigingen die de effectiviteit en de handhaafbaarheid niet aantasten, meenemen in mijn beleidsvoorstellen. Ik maak intussen al werk van verdere vereenvoudiging: Ik ben een onderzoek gestart om na te gaan of een nauwkeurige dierbezetting en uitscheiding van stikstof en fosfor kan berekend worden voor varkensbedrijven via een digitale, geautomatiseerde weg. In 2021 zal ik de resultaten van de studie vertalen in mijn beleid.

Het tijdig indienen van de jaarlijkse mestbankaangifte is essentieel voor de procesvoering van de Mestbank en bijgevolg de dienstverlening naar de landbouwers toe. De via o.a. de mestbankaangiftes ontvangen gegevens zijn eveneens cruciaal om op basis van een risicoanalyse fraude op te sporen en gepast op te treden. Voor onvolkomenheden in de mestbalans worden niet automatisch boetes opgelegd. Deze zogenaamde balansboetes worden enkel opgelegd als na een doorlichting van het betrokken bedrijf blijkt dat de nutriënten niet conform het Mestdecreet werden afgezet met risico op uitspoeling naar grond- en oppervlaktewater. Landbouwers hebben voor de indiening van de Mestbankaangifte 3,5 maand de tijd. De Vlaamse Landmaatschappij biedt hiervoor een gebruiksvriendelijke toepassing aan op het Mestbankloket.

Ik hecht veel belang aan het beschikbaar stellen van digitale toepassingen, enerzijds om de administratieve last te verminderen en anderzijds om de dienstverlening te verbeteren. Ik verwijs hierbij naar de toepassing voor het aanvragen en opvolgen van bodemstalen via SNapp op het Mestbankloket. In 2019 werd het gebruik van deze toepassing uitgebreid voor de nitraatresidustalen. Vanaf 2020 kunnen ook de verplichte stikstofstalen via SNapp verwerkt worden. Landbouwers krijgen vroeg in het seizoen, onmiddellijk na het indienen van hun verzamelaanvraag, een bemestingsprognose waarin berekend is hoeveel meststoffen maximaal kunnen afgezet worden op hun percelen. Daarin is meteen ook een berekening toegevoegd van het doelareaal vanggewassen dat ingezaaid moet worden in de gebieden met een slechte waterkwaliteit en het aantal te nemen verplichte stikstofstalen met bemestingsadvies. Tot slot verwijs ik eveneens nog naar de nieuwe AGR-GPS app voor burenenregelingen. Vanaf 1 augustus kunnen landbouwers met de app op een gemakkelijke en gebruiksvriendelijke manier voldoen aan een nieuwe maatregel van MAP 6. De maatregel legt een AGR-GPS verplichting op voor het vervoer van vloeibare dierlijke mest naar gebieden met een slechte waterkwaliteit. Op die manier kan het vervoer van vloeibare dierlijke mest beter opgevolgd worden.

3. Het jaarlijkse mestrapport bevat gegevens over het aantal en het bedrag aan opgelegde boetes door de Mestbank. De boetes voor NER-overschrijding (49% van opgelegd bedrag) nemen het grootste aandeel van dit bedrag in, gevolgd door de boetes opgelegd voor een balansoverschrijding (aandeel van 24%). Een NER-boete wordt opgelegd als er meer dieren gehouden worden dan toegelaten terwijl een balansboete wordt opgelegd als na een bedrijfsdoorlichting blijkt dat de nutriënten niet conform het Mestdecreet werden afgezet. Het gaat hier dus wel degelijk om inbreuken met een impact op de waterkwaliteit. Ook de overige inbreuken waarvoor boetes zijn opgelegd in het Mestdecreet hebben een rechtstreekse of onrechtstreekse impact op het leefmilieu. Of een inbreuk al dan niet moedwillig werd begaan, wijzigt de impact van de inbreuk op de waterkwaliteit niet. Een waterkwaliteit die zoals gduid in het antwoord op vraag 1, niet is verbeterd en in bepaalde gebieden zelfs is afgenomen ten opzichte van de uitgangssituatie van MAP 6.

Wanneer een boete wordt opgelegd heeft de betrokkene steeds de mogelijkheid tot het indienen van een bezwaar waarbij de aangebrachte elementen zorgvuldig in overweging genomen worden.

Verder voorziet het huidige Mestdecreet de mogelijkheid om boetes voorwaardelijk op te leggen (art. 64 § 5). Deze bepaling houdt in dat de opgelegde boete geheel of gedeeltelijk kan vervallen mits één of meerdere maatregelen worden nageleefd.

Gezien de rechtstreekse of onrechtstreekse impact op de waterkwaliteit van de inbreuken waarvoor de boetes voorzien zijn, de mogelijkheid tot het indienen van een bezwaar en de mogelijkheid tot het opleggen van voorwaardelijke boetes, vind ik een aanpassing van het Mestdecreet op dit vlak niet aan de orde.

4.
 - a) Er zijn inderdaad vragen gerezen bij de performantie van het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding Duurzame Bemesting (CVBB). Na een evaluatie van het CVBB is dit opgenomen in het regeerakkoord. Daarom zet ik eind 2020 de subsidie aan het CVBB stop.
 - b) Ik heroriënteer de voorlichting en de begeleiding van oordeelkundige bemesting en geïntegreerd bodembeheer bij de land- en tuinbouwers in Vlaanderen zodat zij beter op de hoogte zijn van de beste en innovatieve landbouwpraktijken en deze toepassen. Kennisoverdracht is hierbij van het grootste belang. Ik heb hiervoor een overheidsopdracht uitgeschreven. Vanaf 2021 zal een nieuwe aanpak uitgerold worden, onder mijn aansturing, om de beoogde effectiviteit en

efficiëntie in voorlichting en begeleiding te bereiken om mee bij de dragen aan het in lijn brengen van de waterkwaliteit met de Europese doelstellingen. Omdat dit nog voorwerp is van een overheidsopdracht, kan ik daar op dit moment weinig details over geven.

5. De opdracht van de Mestbank bestaat erin om de naleving van de mestwetgeving te bevorderen, te vatten onder de noemer compliance assurance. Een van de drie pijlers van deze strategie is de zogenaamde compliance promotion. Hiermee beoog ik via het informeren en begeleiden van de landbouwers het bewustzijn, de kennis en het begrip te vergroten om te komen tot een correcte naleving van de wetgeving. De compliance promotion is niet los te zien van het monitoren van de naleving (compliance monitoring) en het handhaven en gepast sanctioneren (compliance enforcement).

Compliance promotion maakt een wezenlijk onderdeel uit van de werking van de VLM inzake de naleving van het mestbeleid. De Mestbank heeft hierin een rol te spelen door het informeren van de landbouwers. Ze doet dit via een uitgebreide en actuele website voor algemene informatie enerzijds, en het Mestbankloket waar men terecht kan voor de bedrijfsspecifieke informatie anderzijds. Verder zet de Mestbank in op algemene persberichten en individuele doelgroepspecifieke mailings, dit zowel bij aanpassingen aan de wetgeving als ter herinnering aan de jaarlijks weerkerende verplichtingen. Tot slot investeert de Mestbank in het geven van toelichtingsvergaderingen aan landbouwers en consultants en het beantwoorden van vragen tijdens zitdagen, via telefoon en per e-mail. De website en het Mestbankloket zijn de belangrijkste instrumenten voor de eerstelijns ondersteuning. In de toekomst zal ik hier verder op inzetten door de gebruiksvriendelijkheid te verhogen en de aangeboden informatie uit te breiden.

Ook de voorlichting en begeleiding zijn een wezenlijk onderdeel van de compliance promotion. Zie hiervoor mijn antwoord op vraag 4.